

tározat indokolásával összhangban az üzemi veszélyesség meltekben, amelyekre nézve az előadó a 84. számú teljes ülési határozat az üzem természetének és terjedelmének, úgyszintén az eset egyéb körülményeinek is figyelembevételét javasolta. Nagyban és egészben fejlődést lát az előadó abban, hogy a javaslat szakít a vétkelességi elv kizárólagosságával. Ezzel kapcsolatban rámutatott arra, hogy a római jogi felfogástól való eltérés éppen a kiegyenlítő jogban indokolt, míg a forgalmi jog terén a római jogias technikával való teljes szakítás nem lenne helyénvaló. Általános szempontból nagyon szerencsésnek találta az előadó a kódex-javaslat szóbanlevő kettős irányúságát és ezzel kapcsolatban azt, hogy a javaslat tág teret enged a bíró jogfejlesztő tevékenységének. Éppen ebben találja a kódexalkotás igazi jogcímét, hogy a technikai szabályokkal megkönnyíti ugyan a jogalkalmazás feladatát, de nem merevíti meg a jogot és fenntartva a kapcsolatot a múlttal, utat nyit egyúttal a jövő fejlődésnek, anélkül, hogy a forradalmi teljesen-újrakezdés menthetetlen hibájába esne.

JOGIRODALOM.

Dr. Medvigy Gábor: A földteherrendezés és a kamat sorsdöntő problémái. Nem tudjuk, hogy mire e sorok napvilágot látnak, megjelent-e már a kormánynak a földbirtokosok adósságát rendező újabb rendelete, de szeretnők remélni, hogy a rendelet azoknak az elveknek szem előtt tartásával fogja a kérdést megoldani, mint amely elveket a fenti cím alatt megjelent kis mű oly meggyőzően tárt a kormány és a társadalom elé.

Elvek... a háború óta de sok elvhangoztató változtatta meg sűrű egymásutánban álláspontját s mily kevesen vannak, akik rendületlenül kitartanak azon igazságok mellett, amelyek egy letűnt jobb kor erkölcsi státuszához tartoztak és amelyek legjobban jogászaink és legjelesebb közgazdáink szívét melegítették. *Dr. Medvigy Gábor* e kevesek közül való.

„A jog erkölcsi tartalmát tagadná meg, ha valamely csak múlt, felülről szükséghez igazodva az egyetemes szempontok rovására alkalmi szabályokkal az örök gazdasági törvényekkel is szembeállva korlátozná a hitelforgalomnak és feltételeinek szabadságát. Mert ebben az esetben erkölcsi tartalom nélkül maga volna a mindennél károsabb és rombolóbb önkény.”

Ily mottó-t írt maga elé ennek a monográfiának szer-

zője és műve a humánitásnak, de ugyanakkor a gazdasági erők szabad összhangjának elveit igyekezett oly módon meggyegetetni, hogy hitelező és adós egyaránt méltányosságban részesüljön és érdekeik egyezése a közérdek, a nemzeti hitel csorbítatlan érvényesülésének megóvásával történjék meg.

Az elgondolása szerzőnknek, amellyel a gazdaadósságok megoldását keresi, lényegében a fennálló jogelvek szerint és az egyenlő elbánás feltételének betartása mellett, nemcsak kiegyenlíteni és leszámolni kíván, hanem az eladósodott gazdának a földönfutástól való megóvását is célozza.

A megoldás: külön és speciális mezőgazdasági kényszerezességi eljárást, a lebonyolítás szervezőjéül pedig az állami hatalmi szó kizárásával maguknak az érdekelteknek a kereskedelmi társaság (r.-t. vagy szövetkezet) formájában egybefogó szabad önrendelkezését jelöli meg.

A kényszerezességi szerzőnk felfogása szerint csak úgy vezethet sikerre, ha a praktikusság áttöri a jogász dogmatizmust és a jelzálogjogokat oly módon korlátozzuk, hogy 50%-os terhelési határt állítunk fel: ezen innen eső hitelezők részesüljenek továbbra is külön kielégítési jogokban, míg a terhelési határon túl eső hitelezők egymás közt az egyenlő elbánás elve szerint, egy rangsorban, általában 50%-os hányad (quota) szerint az ingatlanérték további felerészből nyerjenek kiegyenlítést; az adós pedig, míg birtoka a szükséges mérvben értékesíttetik, mint haszonbérő megmaradjon s a kataszteri tisztajövedelem negyvenszeresében jelentkező érték 4%-át fizesse haszonbérül és ezen felül évi 1% törlesztést is teljesítsen.

Szerzőnk igen meggyőzően mutatja ki, hogy az 50%-os terhelési határ a zálogleveles kölcsönök jogi helyzetükben általában érintetlenül hagyná és így a külföldiek a magyar hitelforgalom biztonságába vetett bizalmát nem rendítené meg, sőt fokozná.

Ami a felállítandó új hitelszervezetet illeti, szellemesnek találjuk a szerzőnk elgondolását, amely a *részvénytársaság* jogi formáját kölcsönzi ki a földteherrendezés céljaira olyformán, hogy a terhelési határon innen levő hitelezők elsőbbségi kötvényeket kapnának követelésükért engedmény fejében, míg a terhelési határon túl levő hitelezők elsőbbségi részvényeket kapnának követeléseik fejében, végül a gazda törzsrészvényt az ingatlana ellenében azon értékresz erejéig, amely az 50%-os terhelési határon túl jelentkező követelések összeszámolása és ezeknek 50%-os kielégítése után fennmarad.

A gazda által fizetendő 4% haszonbér a terhelési határon belül megmaradó jelzálogos hitelezők esedékes kamat- és törlesztési-részlet igényének kielégítésére szolgál, a részéről ezenfelül fizetendő 1% pedig a többi hitelezők többségi osztaléka. Ez a teljes érték után fizetendő az 50%-os terhelési határhoz mérve a megmaradó jelzálogos hitelezők javára tényleg 8%-ot jelent, sőt remény van arra, hogy a kamatterhek csökkenésével a terhelési határon túllévő hitelezők helyzete is javul, biztonsága automatikusan gyarapszik.

A részvénytársaság a haszonbérleti jogviszonyban a termelést a közszükség és az okszerűség szerint irányíthatja és oly mértékben likvidálna, hogy az adós gazda megzavart pénzügyi egyensúlya helyreálljon.

A fentiekben lehetőleg szó szerint igyekeztünk kiragadni dr. Medvigy Gábor könyvéből a vezérelveket és a gondolatmenetet. A munkát a kamatkérdésről írt és a földteherrendezés tulajdonképeni problémájával szoros összefüggésben nem álló fejezet zárja be. A szerény cím alatt szerzőnk magasröptű fejtegetésekbe bocsájtkozik a világgazdaság mai válságának igazi jelentősége felől és konklúziójában a jelen kor legnagyobb botlását abban jelöli meg, hogy elvakultan küzd a gazdasági törvényszerűségnek lebírhatalatlan erejével okszerűen ráncszakadt nagy áldás ellen az árúknak bősége és olcsósága ellen. „A bőség és olcsóság — szerzőnk végszavai szerint — jóllakottságot, ebben nyugodt tömeget, biztonságot s így aranyat is jelent. A túlbecsült arany oltára helyett terítsünk asztalt a meg nem becsült áldásnak; a bőségnek és olcsóságnak.”

Bölcs szavak, amelyek nagy elméből s talán még nagyobb szívből fakadtak; vajjon az állami omnipotestas mind túlzóbb beavatkozásától hangos korszak meg fogja-e szívlelni szerzőnk szavait? Avagy csak kiáltó hangként fog ez is elveszni. mint ahogy annyi szép és nemes gondolat és szó veszett el az utolsó 19 év zivatarjai közt?

Dr. Fränkel Pál.